

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου

Δρ Ζωή Καραμπατζάκη, Σχολική Σύμβουλος 21^{ης} Περιφέρειας Π.Α.

Το 2011 εκδόθηκε από το Π.Ι. το νέο Πρόγραμμα Σπουδών του νηπιαγωγείου και σχεδιάστηκε η πιλοτική εφαρμογή του σε επιλεγμένα νηπιαγωγεία από το Σεπτέμβριο μέχρι τον Ιούνιο του σχολικού έτους 2011-12. Η πιλοτική εφαρμογή του Προγράμματος θα συνεχιστεί και το σχολικό έτος 2012-13.

Στόχος αυτής της πιλοτικής εφαρμογής είναι η ανατροφοδότηση της συγγραφικής ομάδας από τους συμμετέχοντες και η βελτίωση των σημείων εκείνων που χρήζουν περαιτέρω επεξεργασίας. Ο αρχικός σχεδιασμός του Π.Ι. ήταν η γενίκευση της εφαρμογής του σε όλα τα νηπιαγωγεία από το Σεπτέμβριο του 2012, γεγονός που μάλλον δεν είναι εφικτό προς το παρόν για διάφορους λόγους. Παρόλο που το προηγούμενο Πρόγραμμα (ΔΕΠΠΣ/ΑΠΣ) είναι σχετικά πρόσφατο, ωστόσο κρίθηκε απαραίτητη η εκπόνηση νέου Προγράμματος, λόγω των τελευταίων επιστημονικών εξελίξεων στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης, αλλά και της εκπαίδευσης γενικότερα. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι ακυρώνεται πλήρως το προηγούμενο ή ότι προτείνονται δραματικές αλλαγές. Απλά η λογική πορεία των προγραμμάτων σπουδών είναι η επικαιροποίηση και η βελτίωση, σε τακτά χρονικά διαστήματα, σύμφωνα με τις αλλαγές και τις εξελίξεις που συμβαίνουν σε διάφορα πεδία (κοινωνία, επιστημονική έρευνα, περιβάλλον κ.τ.λ.), σε εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο.

Το νέο πρόγραμμα σπουδών αποτελείται από *δύο (2) μέρη*: Στο **1ο Μέρος** περιγράφονται η φιλοσοφία και το παιδαγωγικό πλαίσιο του νέου προγράμματος και παρουσιάζονται οι βασικές αρχές που υιοθετούνται για το σχεδιασμό και την οργάνωση της μάθησης και της διδασκαλίας στο νηπιαγωγείο. Στόχος είναι η δημιουργία μαθησιακών εμπειριών που αντανακλούν τις σύγχρονες θεωρίες και αντιλήψεις για τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών της προσχολικής ηλικίας. Στο **2ο Μέρος** παρουσιάζονται τα περιεχόμενα και οι στόχοι οκτώ (8) μαθησιακών περιοχών ή επιστημονικών πεδίων: της Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Προσωπικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης, της Φυσικής Αγωγής, των Τεχνών, των Τ.Π.Ε., του Περιβάλλοντος και της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη και των Φυσικών Επιστημών. *Οι οκτώ αυτές μαθησιακές περιοχές καλύπτουν τους πέντε τομείς ανάπτυξης:*

τον συναισθηματικό, τον κοινωνικό, την επικοινωνία/γλώσσα, τον γνωστικό και τη φυσική-σωματική διάσταση. Τα δύο αυτά μέρη συνοδεύει ο **Οδηγός Εκπαιδευτικού** του οποίου σκοπός είναι να υποστηρίξει τους νηπιαγωγούς των δημόσιων νηπιαγωγείων στο σχεδιασμό και την οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας σύμφωνα με τη φιλοσοφία και τις παιδαγωγικές αρχές του νέου προγράμματος. Επίσης, συμπληρωματικά, εξακολουθεί να είναι σε ισχύ και ο προηγούμενος οδηγός του Νηπιαγωγού.

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών του νηπιαγωγείου περιγράφει: α) Τους στόχους της εκπαίδευσης και της αγωγής που παρέχεται στο νηπιαγωγείο για παιδιά 4 έως 6 ετών, έτσι όπως ορίζονται από τις κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες του «Νέου Σχολείου» (ΥΠΔΒΜΘ) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. β) Τις μαθησιακές εμπειρίες, τα υλικά και τις διδακτικές προσεγγίσεις που μπορούν να διευκολύνουν την υλοποίηση των στόχων αυτών. Ο εκπαιδευτικός αξιοποιεί το Πρόγραμμα Σπουδών για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την αξιολόγηση της διδασκαλίας του, την παρακολούθηση της εξέλιξης και της προόδου των παιδιών και την ενημέρωση όσων εμπλέκονται στην εκπαίδευση των μαθητών (οικογένεια, ειδικοί επιστήμονες, φορείς κ.ά.).

Στις **Μαθησιακές Περιοχές** συναντά κανείς δυο ομάδες στόχων: α) Στόχους που αφορούν τις «βασικές ικανότητες» (δεξιότητες και στάσεις) που χρειάζονται να αποκτήσουν οι πολίτες του 21ου αιώνα, β) Στόχους που αφορούν τις έννοιες, τις γενικεύσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που θεωρεί σημαντικές κάθε μαθησιακή περιοχή για την ανάπτυξη και την εξέλιξη της. Όπως αναφέρεται και στο εισαγωγικό κείμενο του 2ου μέρους του ΠΣ, παρά το γεγονός ότι στο πρόγραμμα οι μαθησιακές περιοχές παρουσιάζονται ξεχωριστά και ως αυτόνομες ενότητες, κάθε μια από αυτές περιλαμβάνει στους στόχους της και στόχους που είναι κοινói με άλλες μαθησιακές περιοχές (π.χ. συνεργασία, προσωπική ενδυνάμωση κ.ά.). Τη διασύνδεση μεταξύ μαθησιακών πεδίων υποστηρίζουν επίσης, τόσο οι δράσεις που προτείνονται για τα παιδιά όσο και οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που προτείνονται στον εκπαιδευτικό.

Η αντίληψη του νέου προγράμματος σπουδών, έτσι όπως αυτή διαμορφώνεται από τα περιεχόμενα και τον τρόπο παρουσίασης του ΠΣ και του Οδηγού, είναι ότι πρόγραμμα σπουδών και εκπαιδευτικός λειτουργούν *συμπληρωματικά* - καμία από τις δυο «πλευρές» δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά χωρίς την άλλη ενώ και οι

δυο μαζί δημιουργούν το καλύτερο δυνατόν μαθησιακό περιβάλλον. Για το λόγο αυτό, για πρώτη φορά μέσα σε ένα ελληνικό πρόγραμμα σπουδών, παράλληλα με τους στόχους και τις προτεινόμενες δραστηριότητες για τα παιδιά προτείνονται τρόποι με τους οποίους ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της κάθε μαθησιακής περιοχής. Οι μαθησιακές εμπειρίες μπορεί να ξεκινήσουν από: α) Δραστηριότητες - δράσεις των παιδιών β) Δραστηριότητες που προτείνει ο εκπαιδευτικός γ) Δραστηριότητες που προκύπτουν από τη διαπραγμάτευση παιδιών και εκπαιδευτικού.

Η αξιοποίηση των δραστηριοτήτων αυτών και ο σχεδιασμός ανάλογων μαθησιακών εμπειριών εξαρτάται από τον εκπαιδευτικό και τις επιλογές που θα κάνει λαμβάνοντας υπόψη του τις προϋπάρχουσες γνώσεις των παιδιών σχετικά με το θέμα, τις μαθησιακές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές τους.

Για την οργάνωση των μαθησιακών εμπειριών μπορούν να αξιοποιηθούν πέντε μαθησιακά πλαίσια: Παιχνίδι, Οργανωμένες δραστηριότητες, Καταστάσεις από την καθημερινή ζωή, Ρουτίνα και Διερευνήσεις.

Τι αλλάζει;

Οι αλλαγές που έχουν γίνει στο νέο πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου εντοπίζονται στους παρακάτω άξονες:

A) Στο περιεχόμενο

- Τονίζεται η κοινωνικο-πολιτισμική διάσταση της γνώσης
- Προωθείται η ανάπτυξη «βασικών ικανοτήτων» όπως αυτές ορίζονται από τις σύγχρονες κοινωνικές, τεχνολογικές και οικονομικές αλλαγές και εξελίξεις
- Υιοθετούνται οι αρχές της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής
- Τονίζεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην οργάνωση της μάθησης και της διδασκαλίας
- Δίνεται έμφαση στην αμφίδρομη επικοινωνία σχολείου - οικογένειας και την εμπλοκή των γονέων στη μάθηση των παιδιών
- Παρουσιάζεται και αναπτύσσεται η «Προσωπική και Κοινωνική Ανάπτυξη» ως μια από τις «μαθησιακές περιοχές» του προγράμματος
- Προτείνονται δράσεις που διευκολύνουν τη μετάβαση των παιδιών από την οικογένεια στο νηπιαγωγείο και από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, ως μέρος του

- προγράμματος σπουδών και όχι ως αυτόνομο πρόγραμμα δραστηριοτήτων
- Επεξηγούνται η σημασία, η λογική ανάπτυξης και η δομή κάθε μαθησιακής περιοχής και δίνονται κατευθύνσεις στον εκπαιδευτικό όσον αφορά στη διδακτική μεθοδολογία και την αξιολόγηση της μάθησης
 - Διευκρινίζεται η σύνδεση των μαθησιακών περιοχών μεταξύ τους

B) Στη χρήση του από τους εκπαιδευτικούς

- Επεξηγούνται όροι-κλειδιά του νέου προγράμματος και δίνονται σχετικά παραδείγματα (π.χ. διαφοροποιημένη παιδαγωγική, βασικές ικανότητες, μαθησιακά πλαίσια κ.λ.)
- Προτείνονται δράσεις - δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους
- Προτείνονται συγκεκριμένες μεθοδολογικές προσεγγίσεις για την υλοποίηση των στόχων των μαθησιακών περιοχών
- Συμπεριλαμβάνεται γλωσσάρι όρων.

Τι παραμένει το ίδιο;

- Η έμφαση στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, τη βιωματική μάθηση και την οργάνωση δραστηριοτήτων και εμπειριών που έχουν νόημα για τα παιδιά της συγκεκριμένης τάξης
- Η ανάπτυξη θεμάτων και τα σχέδια εργασίας
- Η αναγνώριση του παιχνιδιού ως ένα από τα πιο σημαντικά μαθησιακά πλαίσια
- Η έμφαση στη συνεργατική μάθηση
- Η ένταξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Σ.Π.Ε.) στο πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου
- Η χρήση της διαμορφωτικής αξιολόγησης για την οργάνωση της μάθησης και της διδασκαλίας και την παρακολούθηση της προόδου των παιδιών

Βιβλιογραφία

Οδηγός εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου. (2011).

Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου 1^ο και 2^ο μέρος. (2011).